

Vážení a milí spoluobčané,

v minulém díle „Zajímavosti“ jsme se pokusili najít válce pár stop po mužích z Geršova, Otína a Pohořílek na bojištích 1. světové války. Dnes budu v tomto pátrání pokračovat a pokusím se nastínit válečné osudy dalších našich občanů. Ještě se znova podíváme **na ruskou frontu**, a to **do míst, kde bojovali muži z jihlavského 81. pěšího pluku**. Tedy i mnozí z „těch našich“. A abych vás uvedla do děje, připomenu ještě nejdříve časový průběh těchto bojů a místa, kde se odehrávaly.

Na přelomu let 1914 a 1915 válka uvízla na mrtvém bodě. Jaro 1915 zastihlo rakousko-uherskou armádu v neutěšené situaci. 22. 3. 1915 kapitulovala od podzimu obléhaná **pevnost Přemyšl**. To znamenalo ztrátu 150 000 zajatců. Dalších 600 000 rakousko-uherských vojáků bylo ztraceno v **Karpatech**. Množily se případy přeběhů a vzdávání se rakousko-uherských vojáků nepříteli, a to dokonce celých jednotek najednou. A zatímco vrcholila Velikonoční bitva v Karpatech, německé a rakouské vrchní velení začalo uvažovat, co dál. Zcela kritická situace v Karpatech nakonec přesvědčila německé velení, že musí pomoci svému rakouskému spojenci, jehož vyčerpané armády by další ruský nápor už nemusely vydržet.

Bylo rozhodnuto že **do prostoru mezi Karpatami a Tarnówem** budou dopraveny německé jednotky ze západní fronty, které vytvoří novou německou 11. armádu. Ta pak společně s rakouskými jednotkami 4. armády (a dalšími posilami, které sem budou přesunuty) na počátku května provede mohutný úder v **oblasti Gorlic** s cílem postupovat na Sanok a donutit k ústupu ruské armády z Karpat. Pak se buď spokojí se zatlačením nepřítele na linii Visla – San nebo bude pokračovat na Přemyšl. Rusové byli donuceni k ústupu až po velmi tuhých bojích a dalším přísunu rakousko-uherských záloh. Dne 2. května **1915** došlo k průlom u Gorlice a Tarnova a k ústupu ruské fronty za **San a Dněstr**. 3. 6. byla **znovu získána pevnost**

Foto: 1 Přesun

Přemyšl pro Rakousko-Uhersko a 22. 6. padl **Lvov**. Vzhledem k úspěchům letní ofenzivy se velení armád rozhodlo pro novou ofenzivu severním směrem, jejímž cílem se stalo dobytí města **Brest Litevský**. Hlavních bojů se opět zúčastnila 11. německá a 4. rakousko-uherská armáda, kterým se po sérii bitev u **Tomaszowa** a **Krasniku** podařilo na konci **července 1915** dobýt město **Lublin**. O měsíc později, 26. srpna, padl i hlavní cíl operace **Brest Litevský**. **Celá fronta** se následně v průběhu **září 1915** stabilizovala a opět získala **charakter zákopové války**.

Foto: 2 Pochodová kolona v roce 1915

81. pěší prapor (jihlavský) se přesunul k Německé Jižní armádě začátkem **května 1915** (8.-12.5.). Násedovaly **boje na Striji** (červen), **boje na jižním břehu Dněstru**, bitva na **Gnilé lipě** (červenec), **ofenziva ve východní Haliči** (září). Od 27. 12. do 26. 1. 1916 probíhala tzv. **Novoroční bitva**. **Od října 1915 do června 1916** trvala **statická fronta na Strypě** (Burkaniv, Zolotniki), až do **Brusilovy ofenzivy** 13.-27.8.). U **Zolotniků** strávil jihlavský IR 81 skoro rok (od září 1915 do srpna 1916) před ústupem k **Szybalinu** v pozicích hájících předmostí na Strypě. V délce několika kilometrů se nad celou vsí Szybalin táhnou velice výrazné zákopové linie. V říjnu (kolem 5.10. 1916) proběhly boje **kolem Berežan** (**Šybalin, Potutory**) a **do března roku 1917** následovaly **statické boje u Berežan**. Vojsko prošlo od **Bolechova** (Bolechiv), kde bojovalo zhruba 10 dní, přes **Byblo** (Biblo), **30.6. Bouszov** (Bohshiv – Burštyn) - ten je pod Lvovem, kdybyste ho hledali na mapě, **Bokow** či **Bukow** (**Bukovel – Polianitsia**) až do **Zawadowky**. Následovala bitva u **Toustobab** (dnes Vysoké) za Lvovem – 3.8. až 24. 8., **Gnilowody** (**Kotužov**) 30. 8 až 30.9., **Nastašov** (místo, kde byl celý IR 81 v září 1915 zajat při ruském protiútku...)

Rok 1917 a Kerenského ofenziva zastihly jihlavský pluk v řadách německé Jižní armády. Pluk opustil své **pozice na Lysonianské** vysočině **už v březnu** a přesunul se **severněji ke Konjucham**. Právě zde od 29. června odrážel ruský nápor. Poté co se zhroutila ofenzivní síla ruského útoku a následoval ústup demoralizované armády. Rychlého postupu na východ se zúčastnil i jihlavský pluk č. 81. **20. 7. 1917 překročil** jeho prapory u Zolotnik **řeku Strypu** a rychle postupovaly jihovýchodním směrem **k řece Zbruč**. 22. 7. byly u obce **Chmelivka**, 24. 7. svedly bitku s Rusy u osady **Stara Mogilnica**, dalšího boje se pluk zúčastnil 29. 7. u obce **Bosiri**.

Své tažení skončil 81. p.pluk 23. srpna 1917 na staré haličské hranici na řece Zbruč mezi Gusjatinem a Skalou. Následujícího dne pluk opustil ruskou frontu a nastoupil k přesunu na italskou frontu.

**DUFEK Josef z Geršova,
1895–1915**

byl jedním z těch geršovských, kteří se už z války nevrátili. Bojoval na ruské frontě a byl pak prohlášen za nezvěstného. Neví se ani přesně, kde je pochován. **Padl zřejmě v boji u Zawadowky 19.7.1915.** Tak je to alespoň uvedeno v záznamech VHU.

Hledala jsem alespoň něco o bojích u vsi Zawadowka a nejdříve našla vesnici **Zawadku** v okrese Gmina (v Polsku). Nachází se na okraji Malých Beskyd na úpatí Łysé Góry. Napadlo mě, že jméno vesnice bylo zkomoleno a zapsáno nesprávně jako Zawadowka. Také jsem zjistila, že „...C.k. pěší pluk generála von Falkenhayna č. 81 čelil v prostoru Zawadka-Zbora útoku kozácké

Foto: 3 Josef Dufek

Foto: 4 Před vesnicí Zawadka

jízdy 5. 6. 1915“... Tedy nesedělo ani datum, ani jméno. Zawadowka se však v seznámech ztrát objevovala častěji, pátrala jsem po ní tedy dál...

A nakonec jsem našla opravdu ves Zawadowku. **Zavadiwka** leží na Ukrajině ve Vinnycké oblasti.

Boje u Zawadowky probíhaly téměř celý měsíc (od 5.7. do 30 7.).

Ve ztrátách je zde evidováno téměř 600 mužů. Nejsou to sice jen padlí, ale i vojáci zranění, zajatí či nezvěstní. Z té poslední skupiny se někteří později našli (např. v zajetí), ale pro tu chvíli rakousko-uherské armádě chyběli, tedy byli vedeni ve ztrátách. Jeden den (19.7.) ztratilo rakousko-uherské vojsko téměř 300 mužů.

No, a zase zde ještě uvedu namátkou z databáze ztrát několik jmen mužů z okolních obcí, na které jsem při hledání náhodou našla:

Mezi padlými jsou např.: **František Zadražil** (roč. 1888) z Chlumku nebo **Josef Zach** (roč. 1895) z Pavlínova.

Zranění u Zawadowky byli: **Komárek Johan** (roč. 1889) z Černé (střelen do paže) nebo **Řezníček Josef** (1887) z Pavlínova (střelen do stehna).

Mezi nezvěstnými od Zawadowky jsou např. také: **Starý Johan** (roč. 1881) ze Str. Zhoře, **Kalous Antonín** (roč. 1888) z Černé, **Zacha Josef** (roč. 1895) a **Pačiska Johan** (roč. 1877) z Pavlínova, **Vlach Vincenc** (roč. 1885) a **Bradáč Gotlib** (roč. 1891) z Uhřínova...

Foto: 5: Josef Dufek vlevo, označen křížkem

Foto: 6 - Gnilowody, polní kuchyně

LETMAYER Josef (1882) domovská obec Otín, švagr Bedřicha Krčála v čp. 25, později byl domkařem v Pavlínově čp. 48.

Sloužil u 81. pěšího pluku u a po **bojích u vsi Gnilowody 14.7.1916** byl zapsán **jako nezvěstný**. Po válce se vrátil domů. Ve válce však byl také Letmayer František, o kterém bude zmínka později.

Vesnice Gnilowody leží v ternopolské oblasti. Na současné mapě ji asi nenajdete později byla ves přejmenována na Hvardiyske.

V bojích u Gnilowod padli např. **Franz Vidlák** (roč. 1877) z Uhřínova nebo **Cyril Pešek** (roč. 1885) z Kochánova, **Stanislav Svoboda** (roč. 1881) a **Ant. Telátko** (roč. 1894) z Měřína. Byl zde raněn např. **Franz Kourek** (roč. 1891) z Černé nebo **Antonín Mareš** (roč. 1894) z Blízkova.

Bitva u Koniuch - Kotužova

Ves Koniuchy leží jižně od vesničky Josefovky. Tato obec je dlouhá zhruba 5 km a táhne se krásným údolím podél potoka. Nad vesnicí ční vysoké srázy, na nichž se nacházely obranné linie. Zde byl jihlavský IR 81 nasazen během slavné bitvy u Zborova.

1.7.1917 v rámci ruské Kerenského ofenzívy, se přes ně přehnaly jednotky čtyř ruských divizí a zcela zničily jižní křídlo urputně se bránícího 75. pěšího pluku, celý olomoucký 5. prapor polních myslivců a 1. bosensko-hercegovinský pluk. Zasaženy byly i další rakousko-uherské jednotky, jako například **jihlavský 81.** a berounský 88. pěší pluk. V bojích byli tehdy zajati velitelé III. a IV. praporu 75. pěš. pluku podplukovník Daubek a major Malý. Odolávali tu se svými vojáky v ruském obklíčení téměř tři hodiny a doufali ve vysvobození, které však nepřišlo. V 15.00 hodin pak poštovním holubem poslali své poslední hlášení: „*Dvě a tři čtvrtě hodiny jsme vytrvali na příkázaném místě. Bez podpory, v obklíčení, v boji zblízka hledíme vstříc zajetí. Sláva pěšímu pluku č. 75! (Pplk. Daubek, mjr. Malý)*“

Foto: 7 - Kopce nad východním okrajem Koniuch, na nichž byly pozice IR 81 před jeho zajetím

Jednalo se o tragickou bitvu. Hned první hodinu bojů měly rakousko-uherské jednotky přibližně tisíc padlých, raněných, zajatých a pohřešovaných, a to na úseku širokém pouze 6 km. Také ruské oddíly měly velké ztráty a v důsledku toho druhý den v jižní části už většinou nešly do další ofenzívy a útočila jen Československá střelecká brigáda, rozložená v úseku Zborov – Josefovka. IR 81 byl prakticky opět celý zajat. 1.7. je z IR 81. zapsáno do ztrát 2419 mužů.

ŠVEJDA Bohumil (roč. 1897) narozený v Otíně

Sloužil u 81. IR, VIII. komp. je zapsán nezvěstným po boji u Koniuch

NOŽIČKA Leopold (roč.1885)

Sloužil u stejné jednotky (81. IR, VIII.) a po 1.7.1917 je také nezvěstný

Foto: 8 Legionáři v zákopech u Koniuch

Foto: 10 Před vsi Koniuchy

V Koniuchách je **vojenský hřbitov** už od 17. století a vojáci z 1. sv. války jsou zde podle sdělení místních pochováni. Byli sem pravděpodobně přeneseni z menších hřbitovů po odchodu fronty.

Posléze zde byl v dobách SSSR postaven památník osvoboditelům

Foto: 9 Vojenský hřbitov v Koniuchách

Nezvěstnými byli zapsáni také:
z Uhřínova:

Matoušek Karel (roč. 1987)

Z Pavínova:

Oubrychta Josef (roč. 1891)

Dohnal Franc (roč. 1897)

Herblich Johan (roč. 1895),

Petreka Franz (roč. 1899),

Příhodovi Isidor (roč. 1898)
Josef (roč. 1885).

Z Chlumku:

Drápela Jan (roč. 1888),

Fiala František (roč. 1896)

Červený Josef (roč. 1893),

Z Černé:

Hájek Viktor (roč. 1896),

Kalous František (roč. 1880),

Simandl Jan roč. (roč. 1899).

Z Blízkova:

Halásek František (roč. 1878),

Pícha Josef (roč. 1886), **Sedlák**

Josef (roč. 1896) a **Smejkal**
František (1898),

Z Měřína např.

Voda František (roč. 1891),

Chlubna Wilhelm roč. (1898)

Použité zdroje:

- *PAMĚTNÍ KNIHA OTÍNA*
- *ÚDAJE Z DATABÁZÍ VHÚ A VÚA*
- *FOTOGRAFIE ZE STRÁNKY KOKOLUS STORY: [HTTP://WWW.KOKOLUS.COM](http://www.kokolus.com)*
- *FOTOGRAFIE HŘBITOVŮ PŘEVZATY Z BLOGU SPOLEČNOSTI SIGNUM BELLI*
- *FOTO OD PANA KURKY NĚKOLIK SNÍMKŮ FOCENÝCH NA TOMTO MÍSTĚ JEHO DĚDEČKEM, PŘÍSLUŠNÍKEM IR 81 – PŘEVZATO ZE STRÁNEK SIGNUM BELLI*
- *FOTOGRAFIE Z NETU [HTTP://BOJISTE.BLOGSPOT.COM](http://bojiste.blogspot.com)*
- *FOTOGRAFIE Z RODINÉHO ALBA DUFKOVÝCH*
- *[HTTPS://WWW.CSOL.CZ](https://www.csol.cz)*
- *[HTTPS://WWW.VELKAVALKA](https://www.velkaalka)*